

Genealogie of sibbenkunde

In een grijs verleden ging ik met mijn blocnoteje naar het archief om daar de registers en de retroacta van de burgerlijke stand te raadplegen. Daar hoopte ik tenminste te vinden wat ik zocht. Was de doop van mijn voorvader door de Nederlands-hervormde clerus ingeschreven in de doopregisters en zou ik kunnen nagaan wie de ware Jakob van zijn zuster was? Later leerde ik de notariële en rechterlijke archieven kennen en raakte ik vertrouwd met woorden als renvooieren, rekwestren en rauwelijks. Ik wilde weten of mijn voorvaderen brave Hendriken waren, echte jongens van Jan de Witt of sneue zielenpoten, die zich bezighielden met onoorbare praktijken.

Ik hoopte dat er ergens in mijn stamboom een mesalliance was geweest, zodat ik via de geprivilegieerde klasse bij adellijke families uit zou komen, bij de Brederodes of bij belangrijke figuren uit het markizaat van Bergen op Zoom of anders bij de Bataafse intelligentsia. Eerst leek dat een beetje krankjorum of op voor-de-gek-houderij, maar uiteindelijk bleek het allesbehalve moeilijk. Nog later wilde ik iets te weten komen over de beroepen in mijn voorgeslacht. Was een voorvader koddebeier, hannekemaaiër of maître d'hôtel geweest of had hij bij de marechausee gezeten? Als het een armoedzaaiër was, kon hij terecht bij de heiligegeestmeesters, die verantwoordelijk waren voor de tafel van de Heilige Geest, de toenmalige armenzorg.

Archieven waren een soort gewijde plaatsen, waar een vredige stilte strijk-en-zet was en waar zelfs een secondelange stilte eeuwig leek te duren. Tegenwoordig kun je er na authenticatie inloggen in het systeem en digitale documenten raadplegen. Dat is het hele eiereneten. Nou ja, je hebt wel een cursus paleografie nodig om de hanenpoten uit vroeger eeuwen te lezen. Gelukkig is er in de pauze cappuccino.

Tenslotte wil je alles weten: droeg mijn betovergrootmoeder fichtuutjes over haar cup C-bh/beha, hing haar rok wel eens op halfzeven, zag haar huis er spic en span uit, werd ze gekoeloneerd door haar man, at ze copieuze maaltijden en hoe florissant was haar leven eigenlijk? Heeft ze zich hierover wel eens geuit? En wanneer gaf ze de pijp aan Maarten?

Genealogie kent een aantal hulpwetenschappen, waaronder de sfragistiek of sigillografie. Meer bekend is de heraldiek, die zich bezighoudt met wapenschilden e.d. Sinopel en keel zijn twee van de heraldische kleuren. Verder is er het pelswerk, een patroon van een kleur op een metaal of omgekeerd. Hiervan bestaan twee basisvormen: vair en hermelijn. Een nieuwe vorm van genealogie is de genetische genealogie. Via het Y-chromosoom, dat onveranderd van vader op zoon wordt doorgegeven kan een haplogroep van genetisch verwante personen gedefinieerd worden. Door middel van onderzoek naar het mitochondriale DNA, dat alleen via de vrouw vererft, kan de matrilineaire afstamming bepaald worden. Of je zo ook etniciteit kunt bepalen is discutabel.

Sommige mensen maken het zich wel heel gemakkelijk en schrijven als quasimiddeleeuwse kopiisten alles in groten getale over van internetsites en klaar is Kees. Quick-and-dirty natuurlijk, maar ook nogal gênant, want zo krijg je met kunst- en vliegwerk genealogieën met de nodige apocriefe voorouders en broodjeaapverhalen en is alle betrouwbaarheid asjeweyne. Vaak zijn deze mensen ook nog Oost-Indisch doof voor kritiek.

Je moet je genealogische nalatenschap uiteraard wel goed regelen. Als je dat niet doet, heb je kans dat je levenswerk, de hele santenkraam, achter de bosschages verdwijnt en je software gede-installeerd wordt. Bewaar in ieder geval ten minste twee back-ups, dus drie bestanden, dan zullen die niet alle drie naar de filistijnen gaan en hoef je je niet postuum nog te generen.